

**ПЕРШИЙ
ДЕЛЕГАТСЬКИЙ ЗІЗД
УКРАЇНСЬКОЇ СЕЛЯНСЬКОЇ СПІЛКИ
НА ЕМІГРАЦІЇ**

28-29 КВІТНЯ 1924 Р

КОРОТКИЙ ЗВІТ

**ПРАГА 1924
ВИДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ СЕЛЯНСЬКОЇ СПІЛКИ**

ПЕРШИЙ ДЕЛЕГАТСЬКИЙ ЗІЗД УКРАЇНСЬКОЇ СЕЛЯНСЬКОЇ СПІЛКИ НА ЕМІГРАЦІЇ.

(Короткий звіт)

28-29 квітня 1924 р. в Іразі на Славянських островах (Жофін) відбувся Перший Делегатський Зізд Української Селянської Спілки на Еміграції в складі 150 повноправних делегатів від 21 філій, 110 делегатів з дорадчим голосом. Крім того на Зізд завітало 60 гостей, представників різних українських і не українських організацій та установ та персонально.

Програм Зізду: 1) Відкриття; 2) Вибір Президії; 3) Привітання; 4) Звіт Головного Комітету і доклад Ревізіційної Комісії; 5) Значіння Селянської Спілки для селянства (доклад); 6) Вибори виконавчих органів: а) Голови, б) Головної Ради, в) Ревізіційної комісії. 7) Становище еміграції (доклад); 8) Маян праці Спілки (доклади); 9) Біжучі справи та вільні внески; 10) Слово Голови Зізду.

Зізд відкрив і привітав Голова Української Селянської Спілки т. Хведір Сумєєвич, після чого обрано президію Зізду в такому складі: 1) Голова, - Григорій Никифор, 2) два Заступники Голови: т. Ріпецький Степан (Празька філія), і т. Луцький Василь (Лібенська філія), 3) секретарі: Дмитрів Гриць (Хебська філія), т. Обідний Михайло (Празька філія) і т. Чорний Степан (Пільзенська філія).

Вітаючи Зізд Голова т. Н. Григорій підкреслив надзвичайне значіння українського селянства в українській визвольній боротьбі, як в минулому, так і в майбутньому. В наслідок вікової неволі, український нарід стратив свої вищі верстви, які перейшли на бік ворогів української нації і через те опинився на становищі нації селянської, ограбованої і позбавленої головного засобу існування - землі, та політичної і національної волі. Одначе, не дивлячись на страшну неволю й злидні, українське селянство зберігало ціли віки національну єдність і невпинно боролось за своє визволення.

В часи польської неволі, українське селянство витворило з поміж себе свій бойовий авангард - козацтво, яке разом із ними підняло боротьбу проти Поляків -

Хмельниччину, пізніше воно створило Гайдамаччину.

В революційній ввизвольній боротьбі останніх років, українське селянство, як і раніше, було постійним джерелом сили. Воно принесло найбільше жертв на полі бою за волю українського народу (на цім місці т. Григорійв пропонує вшанувати пам'ять полягших вставанням; всі присутні встають).

Торкаючись ролі української інтелігенції т. Григорійв констатує малу кількість її, та що вона в тяжкі часи навіть послугуючись українською мовою стала на бік переможців і через те фактично перестала бути українською, бо підшивається під психологію переможця, захищає його інтереси, сужить йому, через що денаціоналізується, хоча й уживає української мови.

Друга частина інтелігенції, не вірячи ні в свої власні сили, ні в сили свого народу, пішла до чужинців просити допомоги зрікаючись за цю допомогу захисту певних інтересів українського народу. Лише невелика частина інтелігенції, покладаючи всі надії на українське селянство, пішла разом з ним і тернить його долю.

Через розпорошення інтелігенції, розпорошилося й селянство, втратило ясне розуміння своїх завдань, опинилося на роздоріжжю. За добрих часів, коли український нарід, здавалося, осягав волю, багато було претендентів опікуватися ним, давати йому провід, різні монархисти, гетманці, вишиванці і т.и. Тепер, коли народ в неволі, коли треба боротися за його долю, — нема охочих допомогти йому.

Через те українському народові (селянству) не залишається нічого іншого, як ступити на той шлях, до якого давно його закликали українські соціалісти і демократи — на шлях самостійного творення свого життя своїми силами, во ім'я своїх інтересів. Коли селянство хоче бути вільним, воно мусить само взятися до боротьби не покладаючись ні на кого; часи сподіванок на якихсь визволителів вже минули.

Ми бачимо, що й по інших краях селянство разом з другими працюючими верствами само бореться за свою долю. Об'єднання, організація українського селянства на еміграції показує на відродження енергії до самоуправи і згуртування сил для дальнішої боротьби за волю. Т. Григорійв закінчує промову побажанням, щоби Зїзд був тим порогом, за яким лишиться сумне минуле і починається світле майбутнє.

На пропозицію Голови т. Григорієва З'їзд ухвалив послати подяку п. Президентові Ч.С.Р. проф. масарикові і в його особі чеськословенському народові за братнє відношення до українського селянства на еміграції і допомогу йому, а також подяку Прем'єр-міністрові п. Швєглі, Міністрові Закордонних Справ п. Гірсі та Міністрові Земельних Справ п. Годжі.

Далі З'їзд привітали: Від Вільного Українського Університету в Празі проф. Лотоцький, Реальної Української Гімназії в Празі проф. Є. Іваненко, Українського Вищого Педагогічного Інституту в Празі-проф. Лорченко, Громади Студентів Емігрантів з Великої України-Олесіюк, Громади студентів з Північно-Західних Земель України-Лотоцький, Громади Студентів Вищого Педагогічного Інституту в Празі-Огій, Слухачів Реальної Гімназії в Празі-Руденко, Товариства Соціалістичної Молоді "Вільна Громада"-Росляк Закордонної Групи Укр. Соціал-Демократичної Партії-Галаган; Представник Закордонних Організацій Української Партії Соціалістів Револуціонерів-Паливода; Представник Радикальної Партії Остап Коберський; Українського жіночого Союзу-Мирна; Міжнародної Жіночої Спільки-Софія Русова; Української Учительської Спільки на еміграції-проф. Тимченко; Громади Кубанців-Омельченко; Українських таборових Організацій в Калішу і Щеперну в Польщі-Микола Шаповал; Товариства Український Письменників в Празі-Михайло Обідний; Кооперативних Курсів Село Спільки в Празі-Луцький; Центрального Комітету Соціал-Демократичної Партії Грузії Айоло; Білоруських Соціалістів Револуціонерів-Гриб; Республіки Кавказьких Горців Мурат Гатгогу. Надіслано привітальну телеграму від Української Господарської Академії в Подєбрадах.

В кінці привітав З'їзд Голова Українського Громадського Комітету в Ч.С.Р. Микита Шаповал, який, між инчим сказав: Розшматованню українського народу й пануванню над ним чужинців треба в боротьбі протиставити самоорганізацію. В історії наш нарід скидав з себе неволю, але лише на хвилю, потім знов опинявся в ярмі. Причина цьому неорганізованість. Українство мусить зорганізуватися на нових основах селянства, робітництва та трудової інтелігенції. Ніхто не визволить українського селянства та робітника, лише вони самі. Самі працюючі маси мусять збудува-

ти собі школи і фабрики, одібрати назад землю і всі скарби, які загарили у них свої і чужі пани. Про це мусить подбати Українська Селянська Спілка. Вона мусить zorganizувати селянство, допомогати йому просвітитись і усвідомити свої інтереси, щоби не дати нікому водити себе за нів, особливо тій частині інтелігенції, що звикла дивитись в чужі буржуазні гори. Через те праця організованого селянства повинна йти в трьох напрямках: організація, освіта й боротьба. Анальфабети не освічені можуть героїчно вмерти, але вони ще нікого не визволили, визволити можуть люде, які знають шлях, як вести людськість вперед. День З'їзду, 6 днем свята закладення всеукраїнської організації селянства, яке підготовиться до другої Української національної й соціальної революції і змете всіх своїх гнобителів. Маючи це на меті, Громадський Комітет започаткував організацію робочого люду, організацію Селянської Спілки. Лише таким шляхом ми виборемо і збудуємо свободну Українську Трудову Республіку.

Після привітань, делегати з'їзду й гості оглянули виставку праць і виробів слухачів курсів Селянської Спілки. Гарбарські Курси Село Спілки в Празі дали на виставку різноманітні вироблені слухачами шкіри, препарати для виробки шкір, креми, різні речі, виготовлені зі шкіри. Крім цього подано було картограми шкіряного промислу і виробництва на Україні, лекторська література по гарбарству, та надзвичайно цінні записки учнів, складені ними самостійно за ораком українських підручників, з ілюстраціями й таблицями. Милославський відділ гарбарських курсів дав виробів різних сортів мила.

Кооперативні Курси, Шоферські Курси, Курси малограмотних в Миловицях подали свої програми, списки лекторського складу та фотографії; Члени Пільзенської та Седльчанської філій—праці своїх членів, котрі вони виконують, як учні чеських шкіл, та фотографії; Празька та інші філії—картограми про склад та працю своїх філій.

Головний Комітет Української Селоспілки подав наочні відомості про організацію, склад Селоспілки та працю в ній (діаграми й схеми) а також власні видання.

Виставка зробила дуже добре враження як на делегатів, так і на гостей. Особливо цікавила різноманітність виробів Гарбарських Курсів і викликала здивування, що після такого короткого часу навчання при

відсутності вільного часу (слухачі займалися на Курсах з 5 годин ввечора, а з 7 годин ранку до 5 год. були заняті фізичною працею на військових роботах), встигли стільки зробити, не маючи для того спеціальних технічних машин, а лише власноручно вироблені приладдя. Виставку одвідав представник міністерства Освіти в Ч.С.Р., який висловив здивування, з приводу колосальних наслідків роботи та жаль, що чеське громадянство заздалегідь не було поінформоване про неї.

По перерві Зівд вислухав звіт Головного Комітету Село-Спільки, прочитаний т. Зозулем, в якому зазначено, що еміграційні умови викликали потребу спеціальної організації, яке б взяло на себе захист інтересів українського селянства. Всі ці причини, змусили декілька українських діячів, головно тих, які провадили справу Української Селянської Спільки на Україні, взятися за згуртування і об'єднання українського селянства на еміграції.

По ініціативі тт. Микити Шаповала та Никифора Григоріява скликано було 7 вересня 1922 р. організаційні збори в кількості 5 душ.

На протязі 4 місяців організація Село-Спільки розрослася до 6 філій, обрано тимчасовий Головний Організаційний Комітет, який приміщував Членів Село-Спільки на працю, на науку в господарські школи і закладав для них окремі курси. 30 вересня 1923 р. відбулись установчі збори Селянської Спільки на підставі затверженого 27/VII/23 р. статуту і від того часу Українська Селянська Спілька стала на шлях легального існування.

На установчих зборах було обрано Голову Спільки т. Хв. Сумневича, Головну Раду та Ревізійну Комісію. Головна Рада, обрана Установчими Зборами, виділила з себе Головний Комітет в складі: Заступника Голови т. Шаповала Миколи, секретаря т. Зозулі Якова та членів: т. Ісаєвича Дмитра і т. Богацького Павла, а також Головний Мирний Суд в складі тт. Ріпецького Степана, Грабова Якіма, Ченисенка Григорія, Зозулі Якова і Галагана Миколи.

За час з 30 вересня 1923 по 25/IV 1924 р. Головна Рада мала 6 засідань, на яких полагджено 36 справ, а також 40 засідань Головного Комітету на яких розглянуто 33 справи.

1) По секретаріату за 7 місяців полагджено більше 2.000 справ. Щоденних одвідувачів секретаріату пересічно бувало 5-10 осіб, а за 7 місяців до 1.000 осіб.

2) Організаційний Відділ мав головним завданням організацію селян на еміграції, скерування їх думки в напрямку професійної солідарності, підшукування праці безробітним, організації матеріальної та юридичної допомоги. В організації селян зверталось увагу на галицькі робітничі відділи з одного боку, а з другого - на приватні робітничі артілі. Не дивлячись на труднощі, особливо ворожі виступи в деяких робітничих відділах команди, та ворожої большевицької агітації, організація селянства невпинно посувалась наперед. Тепер на теренах Чехословаччини існує 23 філії Селоспілки з 859 дійсних членів і 750 прихильників-кандидатів.

Головним Комітетом влаштовано: лекцій відчитаних уповноваженими Головного Комітету 91; вислано делегатів на установчі збори по філіях та по інших справах 32; вислано делегатів на свята філій 5; послано інструкторів на місця 14 раз.

Для трудової і матеріальної допомоги, крім щоденної праці по заспокоєнню матеріальних потреб членів, Головний Комітет створив при Селянській Спілці Бюро Праці та Ощадно-Позичкову Касу.

За неповних 2 місяці праці, з 1 березня починаючи, до Бюро зголошалося потрібуючих праці 70 осіб, з них прийняли працю 46 осіб. За свої послуги Бюро Праці жадних грошей ні від робітників, а ні від роботодавців не бере.

Ощадно-Позичкова Каса фактично розпочала свою діяльність лише 5 квітня б.р. на автономних і кооперативних засадах. Основний капітал Каси склався з позичок, одержаних від Головного Комітету Спілки та Українського Громадського Комітету - по 5 тисяч, які поступають щомісячними ратами по 1.000 кч. Трехтижневу діяльність Каси можна вважати досить успішною; за цей час вписалось 56 членів, які внесли 58 паїв на суму 1748 кч. По різних рахунках до Каси поступило 5.701 кч. 90 гал., видано позичок 10 особам на суму 2980 корон 42 гал. На 27 квітня в Касі лишалося готівкою 2721 к. 48 гал.

Касою управляє Організаційний Комітет в складі Якіма Грабова, Аркадія Животка, Чемида Олександровича. При Організаційному Відділі Головного Комітету Селоспілки існує "Український Союз Шоферів та механіків".

Культурно-освітний Відділ: 1) уряджав потрібні курси й керував ними; 2) впорядкував бібліотеку при Головнім Комітеті, а також бібліотеки та читальні по філіях, курсах та школах Спілки; 3) задовольняв книж-

ками та газетами; 4) видавав потрібні лекції для слухачів своїх курсів; 5) допомагав окремим особам вступити до тієї чи іншої чеської чи української школи (42 особи).

Курси уряджено такі: 1) Кооперативні Курси в Празі для 40 душ на 12 місяців; 2) Кооперативні Курси в Йозефові для 214 душ на 12 місяців; 3) Курси Стенографії при Кооперативній Школі в Йозефові для 20 душ на 12 місяців; 4) Гарбарські Курси в Празі для 20 душ на 9 місяців; 5) Курси Милочварства при Гарбарських Курсах в Празі для 32 душ на 2 місяці; 6) Шоферські Курси в Миловицяхкою Ліси для 28 душ на 7 місяців; 7) Гарбарські Курси в Йозефові для 100 душ на 6 місяців.

В програми навчання запроваджено, крім фахових дисциплін: 1) історію відродження українського народу; 2) українознавство; 3) чехознавство. На черзі стоїть справа заложення де кілька нових освітніх закладів, а власне: Кооперативних Курсів, Гарбарських та курсів малограмотних у Пільзні, школи для неграмотних при Миловецькій філії, переобрання до Село Спільки автотракторських курсів українського академічного Автоклуба в Празі та інші.

Публічних лекцій та рефератів по філіях, помімо влаштованих самими філіями, Культурно-Освітній Відділ урядив 27. Окрім того Головний Комітет уділював допомогу в формі позичок та субсидій на шкільні потреби членам Спільки. Видано таких субсидій і позичок на суму 37.000 кч.

Після заслухання протоколу Ревізійної Комісії, Зїзд, на пропозицію останньої ухвалив прийняти звіт до відома і висловити Головному Комітету абсолютну подяку за його працю, а також подяку за працю його співробітникам.

Після цього делегати Зїзду відвідали виставу "Наташка Полтавка" українського театру Садовського в Празі.

Другого дня засідання розпочалось докладом т. Н. ГРИГОРІЙВА про "ЗНАЧІННЯ СЕЛЯНСЬКОЇ СПІЛКИ". Розповівши коротко про історію витворення в суспільстві маючих (пануючих) і немаючих (підлеглих) верств та сталої невинної боротьби між ними, докладчик зазначив, що наші часи проходять під знаком рішучої великодушної боротьби працюючих верств робітництва і селянства за кращу долю, за політичну і економічну рівність, за демократію. Накопичення культурних здобутків і рознесення їх з міст на села та викликані світовою війною пересування людських мас сприяли у-

свідомленню трудящого населення, підняли його до боротьби з пануючими верствами за свої інтереси. По всьому світові йде визвольний рух робітництва і селянства, які стремлять до перебрання в свої руки загарбаних у них природних і культурних засобів життя та влади, як засобу здійснення своїх змагань і створення нового ладу, при якому б були забезпечені їхні інтереси.

Історичне поневолення України денационалізувало заможні верстви її населення та спричинилося до переходу всіх культурних і природних скарбів в руки пануючих заможних чужинців. Головним репрезентантом української нації залишилось бідне, трудяще, економічно і політично поневолене селянство. Його визволення означає усунення панування над ним чужих заможних верств, скасування колоніального визиску українського села сусідніми державами, тоб то: визволення української нації. Пануючі чужинці самі добровільно не зречуться свого панування. Через те необхідно боротися. Боротися можна двома способами: зброєю й господарством. Тому українське селянство повинно захопити в свої руки всі функції народного господарства, щоб не потребувати послуг національностей, приналежних до інших держав, які зараз виконують головні функції державно-господарського життя на Україні і підпорядковують її своїм державам. Тільки тоді, коли український нарід забере в свої руки провід господарством України, стане він володарем її, спроможним збудувати свою вільну незалежну державність. На Селянській Спільці лежить завдання перевести це в життя. Згуртувати українське селянство в Селоспільки, які допоможуть йому усвідомити своє значіння в державно-громадському житті, свої інтереси і потреби, а давши фахову і громадську освіту та певний досвід, створять з нього ту силу, котра спроможеться перебрати в свої руки всі функції господарського життя на Україні не тільки в хліборобстві, але й в торгу і промисловості, що покладе головну підвалину під українське самостійне життя; після чого трудовому селянству значно легше буде взяти в свої руки політичні державно-громадські функції і над національно-господарською незалежністю надбудувати державно політичні форми вільної, незалежної української республіки трудящого люду.

Слідуючий доклад—"СТАНОВИЩЕ ЕМІГРАЦІЇ" відчитав т. СТАХІВ. Головне питання, яке стоїть перед кожним емігрантом—що робити далі? Українська еміграція в Ч. С. Р. складається з двох частин: військової й цивільної. Т. Стахів докладніше застановляється над військовою еміграцією, яку створила Галицька українська

армія. До 1922 р. Галицька військова начальна команда не допускала самоорганізації в війську, не роблячи виняток для освітніх організацій і не працюючи сама в цьому напрямкові. Через те стрілецьтво не могло організуватися, щоб самому вирішити свою долю і улаштуватися на майбутнє. З часу остаточного віддання Галичини Польщі, опікуни з начальної команди розбіглися, а стрілецьтво полишилося в тяжкому становищі, не знаючи, що робити надалі, і не використавши часу сидіння свого в таборах для набуття фахової й загальної освіти. Одна частина стрільців перебуває на праці в військових робітничих сотнях, друга в таборах і лишень третю частину—Селоспілка примістила на різні школи й курси. Що робити тим, що не можуть витримати тяжкого існування на еміграції і з тих чи інших причин не можуть вчитись? Спроби їх їхати на Велику Україну ні до чого не привели. До бажання повернутися до краю З'їзд повинен зайняти певне становище. Хто хоче повернутись на Україну, нехай повертається в першу чергу до дому, а не куди инде. Коли ж це неможливо, то на інші українські землі, але не в чужий край. Їхати треба з метою провадити серед українського народу започатковану професійну організацію та приміняти на праці ті знання й досвіди, які набуто на еміграції.

В дебатах з приводу доповіді т. Стахова, т. Коберський Карло, погоджуючись з думкою докладчика що до повороту, підкреслив, що повернення мусить носити характер служби не ворогам українського народу, а лише українському народові.

Член Лібенської філії т. Луцький розповів про тяжке становище галицького стрілецтва, малу платню за працю по робітничих військових відділах (1к50г. денно окрім помешкання і харчів) і відсутність засобів для задоволення мінімальних культурних потреб.

Делегат Йозефовської філії т. Зубяк зазначив, що 5-ти річне сидіння пройшло марно. Не тільки нічого не робилося, а ще й не давалося права думати про влаштування свого життя. Після віддання Галичини Польщі, стрільці прийшли в роспуку, але праця Селоспілки, заснування нею курсів підбадьорили їх. Т. Зубяк пропонує З'їздові звернути особливу увагу на Йозефовський табір, як осередок стрілецької еміграції в Чехії, та розвернути як найширшу освітню й організаційну працю в ньому.

Делегат Бернської філії т. Курчаба, змалювавши невідрадне становище полишеного на себе після дов-

гого і марного сидіння в таборах стрілецтва, яке через перешкоди команди мало чому навчилося, і жазучи на де який моральний занепад частини стрілецтва, висловив побажання, щоби всі чинники українського громадянства на еміграції, яким лежить на серці добро людини, негайно подбали про організацію стрілецтва в Селоспільку, прийшли до нього з духовою допомогою, вжили заходів що до підшукання йому матеріальної підпори, а рівно-ж уможливили відїзд до краю, та урівняли платню працюючому стрілецтву у всіх таборах, принаймні нарівні з Йозефовським, де ця плата вища.

Делегат Пільзенської філії т. Чорний розповівши про життя стрілецтва в Пільні, яке майже не різниться від життя в других таборах, висловив побажання: 1) аби Головний Комітет Селоспільки вжив заходів до поліпшення матеріального стану Пільзенської філії; 2) заснував фахові курси, а також курси для неграмотних і малограмотних, щоби була придбана відповідна література з поля українознавства на українській і чеській мовах, аби ознайомити місцеве чеське громадянство з українським рухом; 3) щоби налажене було гуртове підшукання праці з метою зменшення визиску працюючого стрілецтва в приватних господарствах.

Член Вршовицької філії т. Остапович звернув увагу на те, що де яка частина української інтелігенції на еміграції, а головно студентство не береться широко до праці між селянством, висловлює побажання, аби нова Управа Селоспільки подбала про зближення інтелігенції з селянством для піднесення його освітнього рівня.

Інші промовці, торкаючись повороту на українські землі, висловили побажання, вернутися національно свідомленими та озброєними фахово.

Т. Денисенко доповнив доклад т. Стахова, переказавши історію створення селянської організації на еміграції. Еміграція не була об'єднана. Це завдання поставила собі частина еміграції, що об'єдналась в Українському Громадському Комітеті. Праця Українського Громадського Комітету йшла дорогою об'єднання еміграції та створення нових культурних вартостей, витворення нових культурних сил на всіх ділянках життя. Як наслідок цієї праці, було створено Комітетом кілька високих українських шкіл та інших шкіл, приміщено більше тисячі української молоді на високі українські і чеські школи. Громадський Комітет звернув увагу

і на селянську еміграцію, яка складає більшість всієї української еміграції і заснував спершу навіть окремий відділ при Комітеті допомоги селянству, але приступити до широкої організації селянства він не міг, з причини закриття доступу до стрілдства з боку галицької військової команди. З його ініціативи виникла ідея заснування Село Спільки. Комітет. підпірав її матеріально й духово. Тепер Селянська Спілька, працюючи як самостійна статутова організація, находиться в тісному зв'язку з Комітетом, що стверджено умовою, заключеною між цими організаціями. Зачитавши умову, він запропонував висловити своє відношення як до умови, так і до взаємовідносин між Комітетом та Спількою.

Т.т. Дудник і Лорченко вказуючи, що праця Громадського Комітету мусить бути взірцевою для Селоспільки, побажали, щоб і надалі між цими обома організаціями існував тісний зв'язок. Перед закриттям третього засідання, після привітання З'їзду, представником Українського товариства "Кобзарь", Омельченком, український кобзарь Ємець проспівав думу під акомпанімент бандури.

В четвертим засіданні З'їзду перед виборами органів Селоспільки т. Турчина Михайло з Йозефова, зазначив про шкоду яку завдали ідеї українського об'єднання де котрі політики поділом Українців на надністрянців і надністрирців і звернувся до З'їзду, аби він керуючись одною думкою Соборної України, при виборі ставився до кандидатів не узягаднюючи їхнього територіального походження. З'їзд обрав:

На голову Селоспільки-члена Празької філії Селоспільки т. Микифора Григорієва (одноголосно).

До головної Ради Селоспільки обрано 30 осіб: т.т. 1) Шаповала Микиту, 2) Галагана Миколу, 3) Сумневича Хведора, 4) Коберського Карла, 5) Ріпецького Степана, 6) Денисенка Грицька, 7) Шаповала Миколу, 8) Животка Ар адія, 9) Стахова Матвія, 10) Зозулю Якова, 11) Паливоду Івана, 12) Коберського Остапа, 13) Ісаєвича Дмитра, 14) Луцького Василя, 15) Богацького Павла, 16) Грабова Якіма, 17) Шрамченка Левка, 18) Роніса Олександра, 19) Слюсарчука Грицька, 20) Перейму Ілька, 21) Чорного Степана, 22) Турчина Михайла, 23) Дудника Андрія, 24) Куликівського Дмитра, 25) Явдошняка Василя, 26) Ясиницького Віктора, 27) Дмитрова Грицька, 28) Котенка Тимоша, 29) Левицького Остапа, 30) Остаповича Гриця.

До ревізійної комісії обрано: 1) Тимченка Миколу, Боянівського Теодора, 3) Гриця Грицька, 4) Ласішника Трохима і 5) Леонова Олексу.

В перерві під час виборів, привітав З'їзд від Закардонної Делегації Московської Партії Соціалістів Революціонерів Віктор Чернов. Підкресливши, що партія С.Р. в своїй роботі тісно зв'язана з селянством від початку свого існування, Чернов зазначив, що ідея визволення, революційної боротьби, ідея соціалізму тепер має дві основних течії. Старша історична течія—індустріальний пролетарський соціалізм зі Сходу, з індустріальних країн перекинувся на Схід в країни аграрні; пізніше на сході зародився новий інтегральний соціалізм, який є виразником стремлень не лише робочих в індустріі, але й працюючого селянства та працюючої інтелігенції. Моборником такого соціалізму являється головне свідоме своїх класових інтересів трудове селянство. Цей соціалізм шириться тепер на Захід та далі на Схід. Звертаючись до З'їзду п. Чернов сказав: "Кожен крок ваш і успіх закріплює за вами велику спробу нового діла, вас будуть брати за приклад інші народи Сходу. З тією самою ж ідеєю, ідеєю "Землі і Волі" що взяла собі за гасло Селянська Спілка, партія російських С.Р. починала свою працю і ця ідея найшла признання в інших країнах.

Бачучи в Селянській Спільці провідника нового повного соціалізму, а також вітаючи ту єдність і солідарність на З'їзді, яка звернула на себе його увагу, Чернов зазначив другу ідею, яку партія російських С.Р. стало підтримувала—ідею рівності і братерства націй. Кожна нація, чи велика, чи мала, мусить бути вільною і рівноправною так, як є рівноправна і вільна особа незалежно від її здібностей. Лише при умові рівноправності націй і народів, може здійснитися ідея соціалізму в житті. Торкаючись теперішніх відносин в радянській федерації, Чернов сказав, що йому, як Росіянинові, доводиться червоніти що теперішній гніт на Україні під совусом комунізму іде з Москви., теперішню федерацію, мовляв, не можна признати за правдиву федерацію, а лише за одну з форм насильства. Большеви́зм це остання данина старому імперіалізові. В кінці п. Чернов висловив бажання успіху Селоспільці в праці, зазначаючи свою віру в те, що успіх буде вкладом в те велике, "що буде і нашим може ділом, не менше чим вашим"

Т. Ріпецький, заступник Голови З'їзду, в відповідь на привітання зазначив, що український нарід від початку своєї політичної свідомості, через найкращих провідників—Драгоманова, Павлика, Франка і інших, накреслив визвольні ідеї соціалізму на своїм прапорі. Національна ворожнеча і збройна боротьба повстала не з вини українського народу, а навпаки з вини його

сусідів. Поки сусіди українського народу не зречуться панування над ним, - будь в якій формі, доти український нарід буде проводити боротьбу за свої права.

По виборах т. АРК. ЖИВОТКО зачитав реферат про **КУЛЬТУРНО ОСВІТНЬОЇ ПРАЦІ В УКРАЇНСЬКІЙ СЕЛЯНСЬКІЙ СПІЛЦІ**, - в якому намітив необхідність організації: школи для неграмотних і малограмотних, підтримку і поширення нижчої освіти поза школами, курсів на місцях перевозного українського університету, перевозних бібліотек та бібліотек по філіях, збільшення фундаментальної бібліотеки при Головному Комітеті з завданням при всіх бібліотеках відділу української літератури на чеській мові, влаштування екскурсій для членів Селоспільки по всій Чехословаччині з метою ознайомлення з культурно господарчим життям в Чехословаччині, періодичних інформацій по філіях про життя на Україні та в світі, перекладення товариських сходів, читанок, лекцій та рефератів на загально-громадські, політичні та професійні теми, організацію інструкторських курсів Селоспільки, влаштування культурних розваг, вечірок, ранків, присвячених пам'яті видатних діячів на полі визвольної селянської боротьби, мистецько-концертної колегії, хору Селоспільки, допомоги членам філій в одержанні освіти на фахових сільсько-господарських чеських школах, перекладення організації практично досвідного поля, перекладення сільсько-господарчих екскурсій, організацію власних курсів Селоспільки, як загально-агрономічних, так і спеціальних по різних галузях сільсько-господарського життя, заснування по філіях нових ремісничих курсів з різних галузів ремісництва й промисловості й т.д. Доклад З'їзд затвердив.

"ПРО ГОСПОДАРЧУ ПРАЦЮ В СЕЛОСПІЛЬЦІ" прочитав доклад т. ГРАБІВ ЯКИМ, в якому зазначив, що селянство повинно навчитися не лише бути виробником продуктів, але й затримувати вироблене в своїх руках, не дозволяючи користуватись з нього безлічі всіляких посередників при обміні. Тільки тоді, коли способом самоорганізації господарства буде перебрано в українські руки економічне життя, ми будемо вповні вільними і нікому не підлеглими; приклади сьому ми бачимо на Чехії і Польні. Перша-Чехія, розпочавши боротьбу за національне визволення, почала захоплювати економічне життя в свої руки. Чеський барід давно став економічно незалежним. В Польні, для затримання своєї влади над народом і свого економічного панування, заважали скупченню багатств в руках працюючих мас і через те за визволення мусіли запродати народні скар-

би чужинцям і не тільки скарби, а й де-яке керовництво в галузях економічного життя. Першим кроком для піднесення економічного рівня селянства і скупчення де якого багатства, являється закладення ощадно-позичкових кас.

Т. Обідний Михайло висловив побажання про навіязання зв'язків з іншими українськими селянами, що розкидані по всій Європі, організацію їх та зібрання матеріалів про життя селянської еміграції.

По закінченню дебатів, приступлено було до зачитання та голосування резолюцій. Принято наступні резолюції:

I.

Перший Делегатський З'їзд Української Селянської Спілки, обмірковуючи становище української еміграції взагалі та своїх членів з окрема, визнав доцільним:

1) Щоб українська еміграція використала своє перебування за кордоном для вияву в міжнародних відносинах дійсного стану поневоленого українського трудового народу; та б) для здобуття собі ширшої освіти й фахового досвіду, які були би корисними після повороту її на Україну для налагодження там нормального життя;

2) - щоб українська еміграція, яка вже здобула таке підготування, коли не має загрози її життю поверталася найшвидче на будь яку частину української землі, в громадський спосіб, без пониження національної гідності, й ставала до праці серед рідного народу, а не на службу його ворогам;

3) - щоб члени Української Селянської Спілки на еміграції виявили найбільше активності в здобутті тут, за кордоном, найкращого культурно-суспільного й господарсько-технічного підготування для чого керуючі й виконавчі органи Селоспілки мають використати всі можливості.

Констатувавши надзвичайно тяжке морально-правне й матеріальне становище тих членів Селоспілки, які належать до військової еміграції /непомірна праця, зовсім мізерні заробітки, деморалізуючий вплив рештки військового режиму української команди і т.п./ З'їзд доручає Головній Раді і Головному Комітетові вжити усіх засобів

а) для поліпшення матеріального, трудового й правного стану членів Селоспілки бувших військових, що перебувають в найтяжчому стані;

б) для полегшення переходу їх на цивільне станс-

вище, здобуття їм праці й повороту їх додому чи на інші українські землі, оскільки вони цього бажають.

в) для фахового підготування їх урядженням шкіл і курсів технічно-господарської освіти, сполученої з загальною, а також шкіл для малограмотних.

II.

Заслухавши доклад про діяльність Українського Громадського Комітету і з окрема про його допомогову акцію по організації Української Селянської Спілки та про угоду, укладену між Українським Громадським Комітетом з одного боку і Українською Селянською Спілкою на еміграції в Ч.С.Р. з другого, І-й Делегатський З'їзд висловлює свою подяку Українському Громадському Комітетові в Ч.С.Р., що єдинорезентує собою організовану українську демократію, за його велику допомогу по згуртуванню й підтриманню українського селянства на еміграції і утворення Української Селянської Спілки і визнає вищезгадану угоду, направлену на добро культурно-громадської праці обох організацій, доцільною й корисною та стверджує її.

III.

Делегатський З'їзд Української Селянської Спілки згадує з глибокою пошаною всіх тіваришів селян, що наклали своїми головами в боротьбі за волю і кращу долю українського трудового народу.

Згадує теплими словами основоположників Української Селянської Спілки на Великій Україні, які в часи революційної боротьби українського трудового народу дали докази величезної організованості класової і національної свідомості та енергії вдобуванні землі і волі; висловлює їм заохоту для видержання грізної навали на професійні організації українського селянства, бо вірить, що люта зима минеться і знову буйно зашумлять хвилі селянського руху; з радістю вітає заснування професійної організації українського селянства на Західних Землях /в Галичині і на Волині/ "Української Селянської Спілки" та висловлює краєвим Селянським Спілкам побажання найкращих успіхів в щоденній боротьбі з соціальною тиском.

По вичерпанню порядку, Голова З'їзду, закриваючи З'їзд підкреслив, що праця закінчується органі-

зовано, з почуттям єдності більше, ніж сподівалося навіть. Це, мовляв, буде головною підвалиною нашої бадьорости й енергії в праці. Ми наново переконалися, що наше селянське визволення залежить від нас самих. Часи царів, королів минули безповоротно. Доводі класти голови за других, пора стати до боротьби за свої інтереси.

Зїзд закрився загальним співом "Не пора" та відспіванням складеного одним з учасників Зїзду "Гімну Українського Селянства"

Травень 1924 р.

М. Прага.

-----0-----

